

ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАМ'ЯТКИ ЯК ПРОСТІР ВЗАЄМОДІЇ ТРАДИЦІЙНОГО ТА СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА

У сучасному світі відбуваються глобальні зміни в соціальному і культурному середовищі. Місцем концентрації соціокультурних трансформацій і виразником цього процесу стає місто. У містах темп життя стає дедалі стрімкішим, активніше розвивається суспільна свідомість, більш інтенсивно відбувається трансформація архітектурних форм. Індустріальні пам'ятки як породження міської культури перейняли цю історичну динаміку: новий образ і ритм життя, нові зв'язки між архітектурним і культурним простором задають нові вектори розвитку індустріальних пам'яток і дають імпульс до змін їхніх просторових і структурних характеристик.

Процес переходу до суспільства споживання починається і найбільш помітний у мегаполісах. Мегаполіс — це об'єднання міст-супутників навколо центрального міста. Населення в таких містах може налічувати десятки мільйонів людей, через що відбувається змішування різних типів культур і ментальностей. Процес трансформації міст вплинув на індустріальні пам'ятки. Ми можемо спостерігати освоєння нових міських об'єктів та територій у мегаполісах. Проблеми капіталістичного суспільства, масового виробництва, інтенсивного інформаційного потоку, пріоритету ринкових відносин викликали реакцію мистецтва і частково відобразилися в активному освоєнні музеями споруд, що традиційно мали зовсім інше призначення. Це будівлі заводів, фабрик, залізничних вокзалів, складів, суднобудівельних доків. Тут можна побачити певну гру мистецтва із сус-

пільними реаліями, священного титулу музею й іронічного тону сучасного мистецтва, меж високого мистецтва і «не мистецтва». Одним із найвідоміших музеїв, що зайняв територію вокзалу, є Музей сучасного мистецтва Берліна. Колишні платформи, депо, зал очікування стали експозиційним простором. Пріоритет індустріальній архітектурі надало відділення галереї Тейт — Модерн Тейт, яке зайняло будівлю теплової електростанції Бенксайд. Зовнішньо фасад майже не змінювали, а всередині вся будівля — це поєднання промислового дизайну та мінімалістської естетики, але дуже великих розмірів. У Києві прикладом такого поєднання мистецтва та промислової архітектури є Арт-забудова Видубичі, де відбувається фестиваль сучасного мистецтва «Гогольфест».

Демократичне суспільство робить все можливе для того, щоб мистецтво належало народові. На розвиток культури виділяють колосальні кошти. Загальні інтереси і, зокрема, увага до мистецтва стабілізують суспільство, а доступність мистецтва — демократизує. Більше того, у свідомість людей впроваджується думка, що не можна бути сучасною людиною, не знаючи мистецтва. Мистецький простір постає інтегрованою цілісністю, завершеною і автономною. Він не допускає жодної альтернативи крім тієї, яка через експозицію повідомляється глядачеві. Метою ж є регуляція ідентичності, її «адаптація» до внутрішньої логіки експозиції, формування способу сприйняття світу відповідно до принципів і критеріїв, нав'язаних виставками.

На позитивні тенденції трансформацій мистецького простору помітно впливають сучасні види практик, які провокуються новими технічними ресурсами. В результаті нові форми стимулюють осмислення віртуальних образів мистецтва, не виходячи з дому, надають змогу купляти і замовляти копії предметів мистецтва та створювати власні міні-колекції. Відвідувач виставки перетворюється на клієнта. Маніпуляції з образами та знаками перетворюються на повсякденну практику. Це проявляється через порушення зв'язку між символами, які транслюються мистецтвом і реальністю, між реальністю і вимислом, між істиною та хибю.

Ми бачимо, що відмінність між традиційним та сучасним мис-

тецтвом така ж велика, як між індустріальним суспільством та суспільством споживання. Прискорення темпу життя, масове виробництво, виникнення мегаполісів уплинуло на розвиток та трансформацію мистецького простору. Мистецтво змінюється так швидко, як цього від нього вимагає суспільство, а мистецький простір захоплює території індустріальних пам'яток. Роль індустріальних пам'яток у культурному просторі мегаполісів постійно зростає, адже вони мають великий культурний потенціал і процес їхнього пристосування до потреб життя сучасного міста може стати каталізатором радикальних перетворень.